
Κακό έργο σε ενδιαφέρον ανέβασμα

Σπύρος Παγιατάκης

21/02/2016

ΓΙΕΒΓΚΙΕΝΙ ΖΑΜΙΑΤΙΝ

Εμείς

Σκηνοθ.: Σάββας Στρούμπος

Θέατρο: Νέος Χώρος Αττις

Ως βέρος Σαλονικιός –που έλεγα και τις προάλλες– είμαι κατ' αρχήν περήφανος που ο Λευκός Πύργος «Δεν Πωλείται», όπως έγραφε ένα μεγάλο πανό κολλημένο στις επάλξεις του πριν από μερικούς μήνες. Κι όχι μόνο δεν πουλάμε αλλά αγοράζουμε κιόλας! Και γι' αυτό είμαι εξίσου και ειλικρινά υπερήφανος. Η «Συλλογή Κωστάκη» που από το 1997 έχει έδρα της τη Θεσσαλονίκη και το «Κρατικό Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης», είναι πλέον ένα μεγάλο και αναπόσπαστο τμήμα της πολιτιστικής παγκόσμιας κληρονομιάς.

Όμως όταν βρίσκονταν ακόμα σε εξέλιξη οι διαπραγματεύσεις για την αγορά της, ένας Έλληνας πολιτικός είχε υποστηρίξει – «μα αυτά είναι ρώσικα, τι τα θέλουμε;...».

Η τεράστια, όμως, διαπολιτισμική αξία που θα είχε για την πόλη και για το πολιτιστικό της κύρος η απόκτηση μιας «μη εθνικής» συλλογής τέχνης δεν ήταν εξαρχής και τόσο αυτονόητο επιχείρημα. Κι όμως, η απόκτηση μιας σπουδαίας συλλογής έργων της ρωσικής πρωτοπορίας –της μεγαλύτερης τέτοιας συλλογής εκτός Ρωσίας– από ένα ελληνικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης μπορεί να αλλάξει τα δεδομένα στην εικαστική πολιτιστική πολιτική της Ελλάδας. Να χαρακτηριστεί ως η πιο προνοητική επένδυση στον χώρο της μοντέρνας τέχνης στην Ελλάδα. Επίσης έχει κι ένα άλλο καλό – δεν έχει στόμα και μιλιά. Γιατί είδαμε τα χάλια (!) όσων τόλμησαν να βγάλουν γλώσσα στο τότε σταλινικό καθεστώς.

Καλή ώρα όπως ο φαρμακόγλωσσος Ζαμιάτιν, ο οποίος στο «δυστοπικό» του έργο –έτσι ακριβώς αναφέρεται στο πρόγραμμα– με τίτλο «Εμείς» παρουσιάζει τη ζοφερή εικόνα μιας μαύρης κι άραχλης κοινωνίας. Σ' ένα μελλοντικό μονοκράτος, λοιπόν, έπειτα από μια τεράστια καταστροφή τα πάντα έχουν σίγουρα αλλάξει. Η ψυχή, τα όνειρα, η φαντασία, ο έρωτας θεωρούνται αρρώστιες που χρήζουν χειρουργικής επέμβασης.

Σε 1.500 χρόνια από σήμερα λοιπόν, μόνο ένας και μοναδικός παγκόσμιος «Ευεργέτης» κάνει πλέον κουμάντο σε μια ολοκληρωτική κοινωνία, έλεγε το έργο. Σε μια εποχή παντοδυναμίας ενός μοναδικού ατόμου –του προπολεμικού Στάλιν βεβαίως– η τύχη ενός παρόμοιου έργου ήταν προδιαγεγραμμένη. Ο Γιεβγκένι Ζαμιάτιν – ένας υπο-Μαγιακόφσκι, θεωρήθηκε τότε σφόδρα βλάσφημος έναντι του σοσιαλισμού και το «Εμείς» (1924) απαγορεύτηκε στη Σοβιετική Ένωση μέχρι το 1988.

Όμως η όλη παράσταση σ' εμάς, όπως σκηνοθετήθηκε από έναν ικανό γνώστη του λεγόμενου «σωματικού θεάτρου», τον Σάββα Στρούμπο, στον Νέο Χώρο του Θεάτρου «Άττις», παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον – είναι η καλύτερη και η επιμελέστερη απεικόνιση ενός παλιού μεν, πλην τόσο σύγχρονου θεατρικού λόγου και τρόπου εκτέλεσης.

Το «Εμείς» του Γιεβγκιένι Ζαμιάτιν, σε μετάφραση Δαβίδ Μαλτέζε και σκηνοθεσία Σάββα Στρούμπο, παρουσιάστηκε σε παγκόσμια πρώτη στην Ελλάδα. Ήταν μια καλοδουλεμένη παράσταση –ενός κακού έργου– που σίγουρα όμως αξίζει να δει κάθε θεατρόφιλος που ενδιαφέρεται για την εικαστική προϊστορία του μοντέρνου θεάτρου.

Η εξαμελής ομάδα της παράστασης σαν ένα καλοκουρδισμένο σύνολο εντυπωσιάζει για την ομοιογένειά της. Ξεχωρίζουν σίγουρα οι Ελεάνα Γεωργούλη, Έλλη Ιγγλιζ και Έβελυν Ασουάντ για την ολοφάνερη κινησιολογική τους προ-παιδεία, αλλά και ο Δημήτρης Παπαβασιλείου συμπληρώνει ικανοποιητικά την ομάδα. Μια ομάδα όπου πρωταγωνιστεί δικαιωματικά ο πολυτάλαντος Δαβίδ Μαλτέζε, ο οποίος μετέφρασε από τα ρωσικά το στρυφνό κείμενο, κατασκεύασε –ή μάλλον επανέχτισε– τόσο το έγχορδο όσο και κρουστό όργανο της παράστασης και ταυτόχρονα υποδύεται κι έναν από τους αριθμοποιημένους ήρωες του ζοφερού μας μέλλοντος.

Το έργο σκηνοθετήθηκε σφικτά από τον Σάββα Στρούμπο με εντυπωσιακή γνώση της σοβιετικής θεατρικής μοντέρνας τέχνης των αρχών του περασμένου αιώνα. Το είπα και πρωτύτερα – Μέτριος συγγραφέας αλλά ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα εκτέλεση. Σίγουρα αξίζει να το δει κανείς.